

2019
ŐSZ

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

2019 A FÁK ÉVE A KEREKDOMB EGYESÜLET ÉLETÉBEN

avagy fatelepítés Törökbálinton tíz felvonásban

Első felvonás: 53 korai juhart
3 méterrel arrébb ültettünk márciusban, mivel a Magyar Közút egyik íróasztala hozzájárult a fásor ültetéséhez, de a másik íróasztala ugyanide megtervezett egy kerékpárutat. Mind az 53 fa szépen fejlődik az FSD parkkal szemben.

Második felvonás: 300 magoncot kaptunk a Pilisi Parkerdőtől, amiket áprilisban, lombfakadás előtt elültettünk Törökbálint több pontján. Becslésem szerint 80%-uk megeredt. Juharok és kőrisek.

Harmadik felvonás: A tél vége és a tavasz eleje nagyon aszályos volt, szinte porzott a föld, ezért április végén elkezdtük locsolni az ősszel és tavasszal elültetett fákat. **480 csemetének adtunk hetente 20-20 liter vizet**, hogy átveszeljék az első nehéz éveiket. Szeptember elején, a 30 fokok elmúltával fejeztük be ezt a tevékenységünket.

Negyedik felvonás: Papp Szilvi megkereste a **Plant for the Planet** szervezet magyar képviselőit, akikkel együttműködés alakult ki. **Három helyszínen 12 fát ültetett el három iskolás csoport**, akik tevékenységüket – reméljük - folytatják ősszel is.

Ötödik felvonás: Felvettük a kapcsolatot a **10 millió fát Magyarországra!** nevű kezdeményezéssel. Ötleteket, tapasztalatokat ajánlottunk fel nekik az egyesület 24 éves tapasztalata alapján.

Hatodik beékelte felvonás: Az önkormányzat vezetői egy szabálytalanságra hivatkozva **megtiltották a fák locsolását** augusztus legmelegebb hétvégéje előtt. A kibontakozó tiltakozás hatására megváltoztatták elhamarkodott döntésüket, így folytathattuk a munkát.

Hetedik felvonás: A lehullott makkok gyűjtésére kérjük a törökbálintiakat, hogy ezek vetésével elősegíthessük az erdősödést.

Nyolcadik felvonás: Apró, egy éves magoncok átültetését kíséreljük meg a sűrűbb erdőkből fahiányosabb területekre.

Kilencedik felvonás: Már tervezzük az őszi faültetést Holló Zsuzsa főkertésszel. Remélem, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan idén novemberben is több száz fa kezdeti el hosszú életét Törökbálinton. És remélem, hogy a nyári botlás ellenére a 24 korábbi évhez hasonlóan tud együtt dolgozni a fák ültetése érdekében az önkormányzat és a Kerekdomb Egyesület.

Tizedik felvonás: A Pilisi Parkerdőtől igyekszünk ősszel is igényelni néhány száz magoncot, amiket tapasztalataink szerint jó hatásfokkal lehet tovább nevelni.

Négy felvonás még előttünk van! Ehhez várjuk a környezetükre érzékeny, a fákat szerető törökbálinti emberek: gyerekek és felnőttek segítségét! Kövessék tevékenységünket a kerekdomb.hu oldalon, és csatlakozzanak a **Kerekdomb Környezetvédő Közösség nyílt facebook csoporthoz!** Ezekben a csatornákon is hirdetjük a

faültetés elkövetkező mozzanatait, és ezeket követve naprakész információkat kaphat arról, ami Törökbálinton környezeti kérdésekben történik.

Fernengel András

KINCSÜNK A VÍZ, avagy hogyan készülünk az aszályra és a villámárvizekre?

A klímaváltsággal hazánkban a csapadékviz viszonyok átalakulnak, várhatóan még a ma-inál is nagyobb szélsőségekre kell készülnünk. Valószínűleg nem változik jelentős mértékben az éves csapadékmennyiség, azonban eloszlása rendkívül kedvezőtlenül alakulhat. Fel kell készülnünk az egyre gyakoribb és hosszabb aszályos időszakokra, valamint az ezeket megszakító extrém mennyiségű csapadékkal együtt érkező villámárvizekre. Ez a mai tudományos álláspont, de miképpen készülhetünk fel erre otthonainkban?

Fontos leszögezünk, hogy a csapadékvíz-gazdálkodás egyéni felelősségünk is! Az eddigi települési vízgazdálkodási modell nem lesz képes kezelni a jövő kihívásait. A gyors elvezetésre alapozott rendszer az aszály kezelésére teljesen alkalmatlan, de az extrém mennyiségű csapadék kezelésére sem lehet felkészíteni. A megoldás a víz mozgásának lassítása az egyéni tárolás és helyi szikkasztás eszközeivel.

Azon építmények, burkolt felületek mellett, ahol a hasznosítás nehezebben oldható meg, ott nyílt szikkasztó gödrökbe vezetjük a vizet. A képen látható 30-40 köbméteres gödör egy 300 nm-es épület, és az ahhoz kapcsolódó 100 nm burkolt felület csapadékvizét fogadja. A gödröt kibélelve víztározót nyerhetünk.

A településeken a burkolt felületek, illetve ezek arányának növekedése okozza a csapadékelvezető-rendszer túlterhelését. Szemben a növényzettel (különösen fákkal) fedett területek jelentős vízelnyelő képességével, a burkolt felületeken (házaink, teraszaink, közlekedők felületein) a beszivárgás nulla közeli. A burkolt felületre érkező 50 mm-es zivatar egy átlagos család ház esetén (100 nm tetőalapterület + 100 nm egyéb burkolt felület) 10 köbméter vizet jelent! Törökbálint esetén (közterületek nélkül) ez akár ötvezer köbméter víz elvezetését igényli egy pár órás zivatar alatt, ami villámárvizet okoz. Pedig ezt a vizet szikkasztással és tárolással hasznosíthatnánk is!

A szikkasztás a legegyszerűbben egy megfelelő méretű mélyedésben, illetve a pázsit (vagy parkoló, terasz) megőrzése mellett szikkasztóedény talajba süllyesztésével oldható meg. Itt a környező épületekre kell tekintettel lennünk, ami sűrűn beépített környezetben nem mindig egyszerű. A szikkasztással a felszínen gyorsan közlekedő és károkat okozó vizet a talajba juttatjuk, így a vegetáció számára sokkal hosszabb távon tesszük elérhetővé.

A tárolással felfogott víz felhasználható öntözésre, megfelelő szűréssel használható otthonainkban is (WC öblítésre, zuhanyzásra, mosásra), azonban ennek műszaki megoldása általában a szikkasztásnál költségesebb. A tárolásra felszín feletti és alatti nyílt vagy zárt tározókat alkalmazhatunk. A felszín alatti tárolás előnye, hogy így nem csak a magasan lévő tetőről vagy teraszról, hanem a talajszinten lévő burkolt felületekről is összegyűjthetjük a csapadékot.

Tárolás talajszint feletti esővízgyűjtő hordóban, esetleg olcsón elérhető IBC tartályokban: A tetőről legegyszerűbben az ereszcsonorna lefolyójánál elhelyezett egy vagy több hordó vagy nagyobb tartály segítségével gyűjthetjük az esővizet, amiből kertünket vagy edényes növényeinket öntözhetjük (kannával, gravitációs csepegtető rendszerrel, vagy akár szivattyúval.) Amennyiben nyitott edényben tároljuk az esővizet, akkor gondoskodjunk annak rendszeres felhasználásáról, a hordó rendszeres kiürítéséről, hogy a szúnyogok ne szaporodjanak fel.

Az üvegházon belül elhelyezett 8 db köbméteres IBC tartályból álló esővízgyűjtő rendszer gravitációs csepegtető csövön keresztül az üvegházi növények öntözését szolgálja.

Tárolás felszín alatt, kerti tóban: Legalább másfél méter mélységű kerti tóban a halak áttelelnek, a szúnyoglárvákat elfogyasztják, így szúnyogtenyésztől nem kell tartanunk. A tavat kialakíthatjuk szikkasztó-tároló tóként is, úgy hogy csak a mélyebb részt tesszük vízzáróvá. A kerti tó nagyon értékes élőhelyé válhat, ahol madarak, rovarok ihatnak, kételtűek szaporodhatnak, vízhez kötődő élőlények jelenhetnek meg. A kerti tó ökoszisztémájának kialakítása hosszas és nehéz feladat, ne csüggedjünk el a kezdeti nehézségek miatt! Alapelv, hogy minél kisebb víztömegünk van, annál nehezebb az ökológiai egyensúly megteremtése, 50 köbméternél kevesebb víz egyensúlyban tartása állandó odafigyelést igényel.

A kerti tó kertünk díszé, oázisa lehet, azonban fel kell készülni, hogy az aszályos időszakokban vízpótlásra szorulhat. Ez a talajvízre telepített kerti tó jól mutatja, hogy a csapadékhány milyen drasztikusan csökkenti a talajvíz szintjét, ezzel a tó méretét!

Tárolás felszín alatti zárt ciszternában: A talajba süllyesztett, zárt ciszternás tárolás a legköltségesebb megoldás, de ha módunk van rá, akkor érdemes ezt választani. Előnye, hogy így nem csak a háztetőről, hanem a talajszint alá süllyesztés miatt a ház körüli burkolt felületekről is jó minőségben, párologásmentesen tárolhatjuk a vizet. Az

így tárolt víz szűrés után házi vízművel hasznosítható otthonaikban, vagy felhasználható öntözésre, medence feltöltésre. Lehetőség szerint érdemes túlméretezni, de minimum 100 mm csapadék tárolására alkalmassá tenni.

A földalatti 32 köbméteres ciszterna 4x4 méter alapterületű, két méter mély, négy hónap átlagos csapadékanak tárolására lett méretezve. Talajszint alatti túlfolyója szikkasztóba vezet. Mérete alkalmassá teszi akár egy teljes csapadékmentes nyári hónap öntözési igényének fedezésére.

Bruder Márton

Jelen lapszámunk támogatója a Biofilter Zrt.

KERÉKPÁROS HÍREK

A választások előtti nagy útépítési kampányok jelentősen leterhelik a kivitelező cégeket, de reményeink és információink szerint októberben befejeződik **Törökbálint belső kerékpáros hálózatának** kialakítása. (Árpád utca, Kápolna utca, Kisfaludy-Vasút utca átvezetés stb.) Törökbálinton nem múlik: készen állnak a tervek, szerepel a költségvetésben a szükséges összeg, megvan a kivitelezési pályázat nyertese. Már csak a kivitelezés hiányzik. A pénzkeretből még felújításra is futja: bizonyos szakaszok újrafestése már nagyon időszerű az eltelt idő és a gyenge minőség miatt.

Sajnos nem magától értetődő része az útfelújításoknak az eltűnt burkolati jelek pótlása

Már nagyon várjuk a **Budapest-Balaton** kerékpárutat, ami „hirtelen” biztonságos kitörést biztosít majd a kerékpárosok számára Törökbálintról. Az Etyekig tervezett első szakaszra bruttó 4,3 milliárd forint áll rendelkezésre. Ebből 1,3 milliárd forint még ebben az évben felhasználásra kerül kivitelezésre és előlegek kifizetésére.

A közbeszerzést két szakaszra osztották, a Biatorbágy előtti és utáni szakaszra. Mindkét szakasznak van már nyertes pályázója. Most zajlik a minőségbiztosítás intézése,

szeptemberben szerződéskötés, októberben területátadások várhatók. A nyerteseknek még kiviteli terveket kell csináltatniuk, de ebben az évben közműkiváltások, bozótirtás és földmunkák is elkezdődnek, hogy jövő évig ülepedhessen a talaj, mielőtt beton- és aszfaltréteget kap. A nagyjá 2020-ban fog látszani a beruházásnak, bár a végső átadást 2021-re ígérik.

Nagyon fontos hír, hogy a következő hetekben elkezdik egy **5 km-es nem engedélyköteles szakasz** kialakítását, **ami Törökbálintot is érinti**. A Strabag fog aszfaltjavításokat, piktogram festéseket, táblázásokat kezdeni októberben, ami az első látható jele lesz annak, hogy a Budapest-Balaton kerékpárút nem csupán vágyálom, de lassan valósággá válik!

Fernengel András

TURISTAJELEK FESTÉSE

A Kerekdomb Egyesület idén pályázott a Magyar Természetjáró Szövetségnél a törökbálinti erdő turistajelzéseinek megújítására. A pályázat sikeres volt, és az MTSZ tavasszal felkészítette az Egyesület érdeklődő tagjait a jelfestés mesterségére. Nyár elején megindult a turistajelzések újrafestése. Három egyesületi család (Ács Ildikóék, Somkert Zoliék, Czövek Tamásék) segített a jelhálózat újrafestésében, összesen 8,8 km-nyi út jelzését újítottuk fel. A piros sáv az Alsóerdősor utca Munkácsy utcai végénél indul, a focipályánál belemegy az erdőbe,

fel a kilátóig, onnan végig az Anna-hegy gerincén, majd a Dióskert feletti útelágazásnál felkanyarodik a József-hegy felé. Jelenleg a Felsővár utca nyugati vége felett ér véget az erdőben, de tervben van Biatorbágyig való meghosszabbítása.

A zöld sáv a Rudák-telepen, a Márta utcai buszmegállóban indul, és a focipálya felett találkozik a piros jelzéssel. Innen a focipálya mögé ereszkedik le (a pirostól a pálya mögé a Pilisi Parkerdő még az ősszel összekötő utat fog vágni), hogy az ún. mélyúton felkapaszkodva ismét találkozzon az Anna-hegy gerincén a pirossal. Innen lekanyarodik az erdőn át az M0 Anna-hegyi pihenője fölé, ott nyugatnak fordul az M0-sal párhuzamosan. A Dióskert feletti elágazásnál délnek fordulva átmegy az M0 alatt, és az erdőből kiérve a Petőfi-tanya mellett átvezet Diósdra, a Meggyes utcába. Innen, a terv szerint, diósdiai fogják Diósdon továbbvezetni a zöld jelzést.

A piros kereszt a Munkácsy-Alsóerdősor kereszteződésétől a Munkácsy-Felsőerdősor utcán végighaladva és az erdőbe érve a piros jelzés két jelenlegi végpontját köti össze. A piros négyzet a dióskerti pavilonnál indul és az erdőben a piros-zöld jelzések csomópontjánál ér véget. A zöld háromszög szintén a Márta utcai megállóban indul, a zöld sávval együtt megy be az erdőbe, majd felkapaszkodik a kilátóhoz, és a Gyöngyvirág-Nárcisz utca találkozásánál fut bele az erdőből kiérő zöld jelzésbe.

A festéssel a szeptember 2-i határidőre sikerült elkészülnünk.

Mindenkinek szép erdőjárást, kirándulást!

Czövek Tamás

SZELEKTÁLJUNK MÁSHOGY!?

Nagy változás következik október elejétől a szelektív hulladékgyűjtésben. A zsákokról átállunk a kukákra. Mindkét rendszernek vannak előnyei és hátrányai. Mielőtt ezeket számba vesszük, vessünk egy pillantást a háttérre!

A négy megyéyi területen szolgáltató Vertikál Zrt. 20 milliárd forintos támogatást nyert el, amit optikai válogatórendszerre, begyűjtő kocsikra és gyűjtőedényekre fordíthat. A válogatómű várhatóan a jövő év nyarán áll üzembe. Addig a szelektíven gyűjtött hulladékunkat Dunaújvárosba szállítják, ott válogatják kézzel.

A szétválogatott papírnak és fémnek korlátlan felvevőpiaca van, a műanyag hulladék újrahasznosítása viszont akadozik. A szelektíven gyűjtött hulladékot nem érdeke a cégnek összekeverni más anyagokkal, mivel a lerakási járulék nagyon magas összeg.

A zsákos rendszer előnye, hogy magasabb szintű válogatást jelent; növeli a környezettudatos cselekvési lehetőségeket; rugalmasan alkalmazkodik az eltérő időszakok, rendezvények hirtelen változó mennyiségeihez. A zsákok hátránya a rendezetlen településkép; a szél széthordó ereje; a kutyák zsákszaggatása és a sok műanyagfogyasztás (220 zsák - nekem három év - tömege = 1 kuka tömege).

A kukás rendszer előnye, hogy egyszerűbb egybeönteni a három eddigi frakciót, hogy rendezettebb lesz a településkép, hogy kevesebb műanyagot fogyaszt a működése, hogy a gyűjtés gyorsabb, mert nem kell a kapukhoz menni az új zsákok lerakásáért. A kuka hátránya, hogy az odafigyelve szelektáló háztartásoknak 2 db-ra lenne szükségük, illetve hogy sokan visszalépésnek érzik az egybeöntést.

Egyelőre nem akarunk pálcát törni az új rendszer felett, legtisztábban úgymint használat közben látjuk majd előnyeiket és hátrányait.

A Kerekdomb Egyesület ezért november folyamán egy kérdőívet enged majd útjára, amelynek kitöltésével a lakosság véleményezheti az új szelektív kukás rendszert. A kérdőív eredményeiről lapunk tavaszi számában adunk majd tájékoztatást.

A fentiekén túl egy újabb üzemlátogatást is tervezünk a Vertikál Zrt.-nél, hogy akit érdekel, annak személyesen is legyen lehetősége működés közben megnézni az új optikai válogatórendszert.

Korábbi látogatásunk beszámolóját elolvashatja honlapunkon:

<http://www.kerekdomb.hu/index.php/hirarchivum/623-uzemlatogat-as-a-vertikal-polgardi-telephelyen>

Dr. Horváth Gyöngyi - Fernengel András

BÁLVÁNYFA és AKÁC

Két jövevényfa Törökbálint erdőiben

A bálványfa (balra) a XVIII. században került Kínából Európába, díszfának hozták Franciaországba. Kertészeti szempontból sok előnye van: gyors növekedésű, egy év alatt akár három métert is nő. Sűrű levélzete mély árnyékot ad. Nehéz illatú virágait dekoratív csoportokban hozza, méze különleges ízű. Természetes kártevője nem él Európában. Bármilyen talajon megél, jól viseli a szennyezett levegőt, ideális városi fa.

Több olyan érdekes tulajdonsága is van, ami segítette gyors elterjedését. Nagyszámú termést érlel. A termésében kis repülést segítő levélke van, ez segíti a terjedését nagyobb távolságra. Sűrű lombjai alatt a légyszárúaknak nem jut elég fény, így alatta nem nő nagy aljnövényzet.

A bálványfa gyökerei olyan anyagokat termelnek, amelyek gátolják más növények fotoszintézisét és növekedését, ezzel teremtenek helyet a saját növekedésükhöz, és gátolják más fajok elterjedését. Ilyen anyagokat az európai őshonos növények is termelnek, de az együtt élő növények alkalmazkodtak egymáshoz, megtanultak védekezni. Az elmúlt 1-200 év nem volt elég arra, hogy ez kialakuljon a bálványfával szemben is. Még a fa teljes pusztulását követően is hosszú időn keresztül kimutathatóak ezek az anyagok a talajban, megakadályozva az eredeti növények visszatelepülését.

Kiirtani nehéz. A talajban sekélyen raktározó gyökerei vannak, ha levágjuk, rövid időn belül számos új hajtást hoz, ezekkel nagy területeket képes elfoglalni rövid idő alatt. Irtására egyetlen igazán hatékony eljárás van: az erdészek a fába injektálják a gyomirtót, így lassan kiszárad a fa sarjaival együtt. Erdészeti szempontból ugyanolyan káros, mint a parlagfű, ennek ellenére szaporítható, faiskolában árusítható.

Kiirtani nehéz. A talajban sekélyen raktározó gyökerei vannak, ha levágjuk, rövid időn belül számos új hajtást hoz, ezekkel nagy területeket képes elfoglalni rövid idő alatt. Irtására egyetlen igazán hatékony eljárás van: az erdészek a fába injektálják a gyomirtót, így lassan kiszárad a fa sarjaival együtt. Erdészeti szempontból ugyanolyan káros, mint a parlagfű, ennek ellenére szaporítható, faiskolában árusítható.

Az akácról (lent) sokan gondolják, hogy őshonos fajunk, pedig csak a XVII. században érkezett Amerikából, szintén díszfaként. Hazánkban a folyószabályozások után kialakult futóhomok és szikesek megfogására kezdték telepíteni, de az akác sem szereti igazán a homokos talajt, ott rövidebb életű, hamarabb fordul termőre és kisebb termétre nő. Pár száz év alatt Magyarország leggyakoribb fafajává vált, minden négy fából ma egy akác. Méze nagyon népszerű, a leglassabban kristályosodó méz, kellemes, egyedi aromával.

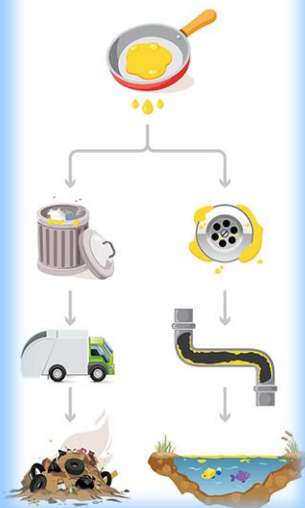

Gyors növekedésű, hosszú életű fa, sok termést érlel, amik messzire elrepülnek a széllel, így gyorsan szaporodik. Egy év alatt elérheti az egy méteres magasságot. Az akác is alkalmaz „vegyi fegyvert” a lakótársaival szemben: lehulló levelei erősen csersavasak, amit kevés más növény képes el-

viselni, tápanyagfelvételi mechanizmusa rendkívüli, így kevés faj él meg mellette. Ha levágják, gyorsan és sok sarjat hoz. Gyökerein nitrogénkötő baktériumok élnek, így nitrogénszegény talajon is jól megél. Védett erdeinkben az erdészek próbálják gátolni az elterjedését. Vegyszeres irtását EU-támogatott projektek segítik.

dr. Szedlay Gyöngyi

Mit *Ne csinálj:*

A HASZNÁLT SÜTŐOLAJ ÚTJA

Bizonyára sokan néztünk már szembe az otthoni sütés-főzés után az elhasznált sütőolaj problémájával, amit a finom étek csak ideig-óráig tudnak feledtetni velünk. Joggal merülhet fel bennünk a kérdés, hogy **mit kezdhetünk azzal a kisebb-nagyobb zsiradékmennyiséggel**, ami a serpenyőben vár a sorára.

Miért kérdés ez?

Lefolyóba vagy vécébe öntve **1 csepp olaj akár 1000 liter élővíz beszennyezésére is képes**, ami káros hatással van vizeink élővilágára. A kukába dobással és földre öntéssel sem a megfelelő módon kezeltük használt olajunkat. Jó, ha tudjuk, hogy egy értékes alapanyaggal van dolgunk, mely folytathatja életútját.

Hogy adhatunk az olajunknak második esélyt?

Szükségünk lesz egy **PET palackra**, lehetőleg **olajunk eredeti gyűjtőedényére**, hiszen ott érzi magát igazán otthon, és így nekünk sem kell újabb palackot elhasználnunk. **A műanyag palack és a forróság nem kedvelik egymást**, így ne okozzunk a palacknak heves pulzusemelkedést tüzes olajunkkal.

Ha türelemmel kivártuk, hogy **olajunk hidegre** pihenje magát, **jöhet a palackba öntés**, amiért olajunk kiváltképp hálás lesz abban az esetben, ha az **ételmaradékok nélkül**, egyedül készülhet fel a nagy útra.

„Az olaj útra készen, hogyan tovább?”

A **Biofilter Zrt. törökbálinti telephelye a hét minden napján** több mint ideális találkozóhely olajunk számára, ahol **a porta előtti zöld kukában** megoszthatja izgatottságát a vele együtt várakozó olajtársakkal. Itt még nyugodtan búcsút vehetünk tőle néhány jó szóval, hogy felkészülten folytathassa hosszú, kalandos útját a **biodízel üzemig**.

Mi fog ezután történni az olajjal?

A használt sütőolajat **a Biofilter Zrt. feldolgozza**, majd mesebeli átalakulását követően **tisztított növényi olaj formájában biodízel alapanyagként hasznosul újra**. Amennyiben dízel autónk van és figyelmesek vagyunk, útközben talán összekacsint-hatunk egy régi jóbaráttal.

A használt sütőolaj leadási helye: 2045 Törökbálint, Kinizsi u. 15. porta épület.

Országszerte több mint 450 helyen van lehetőség a használt sütőolaj leadására, további információkért látogasson el alábbi oldalunkra:
lakossagi.biofilter.hu

Novák Kitti
a Biofilter Környezetvédelmi Zrt.

VIGYÁZAT! RÁKKELTŐ A SZEMÉTEGETÉS!

Egyre csípősebbek az esték-éjszakák-hajnalok. Esténként ezért már sokan begyűjtanak otthonukban. Ezzel ismét felszínre kerül egy **régi, komoly gond**, ami Törökbálint több pontján keseríti meg az emberek életét: **sokan elégetik kályhájukban, kazánjukban a szemetet.**

A műanyagok égésekor **mérgező anyagok sokasága keletkezik**: halogének, szerves halogenidek, dioxinok, melyek közül több erősen rákkeltő. **Törvény tiltja a kályhákban, kazánokban történő hulladékégetést!**

A visszatérő probléma megoldása érdekében többször is felszólaltam a közmeghallgatásokon. A jegyző asszony egy beszélgetést kezdeményezett a problémáról, melyre elhívtam a **Levegő Munkacsoport szakembereit**. Ez a civil szervezet országos kampányt folytat a hulladékégetés ellen. Egészen **aprólékos jogi útmutatást adtak** a szabad téri és zárt terű égetés megszüntetéséért megtehető lépésekről. Fontos, hogy **nem csupán a tetten érés, de a kémény belsejéből vett lerakódás-minta is bizonyító erejű lehet!**

Megbeszéltük, hogy szórólapot fogunk eljuttatni minden törökbálinti ingatlanba. **Tájékoztatjuk a lakosságot** a szemétegetés veszélyeiről és a lehetséges következményekről. A szórólapon jelezni fogjuk, hogy a lakosok milyen csatornákon keresztül tudják **bejelenteni, ha hulladékégetést észlelnek**. Az égő műanyag orrfacsaró szaga semmivel nem téveszthető össze!

A **képviselő testület** megtárgyalta a beszélgetés nyomán született előterjesztést, egyetértett a tervezett lépésekkel, és a szükséges szakértői vizsgálatok előzetes finanszírozására **pénzügyi keretet határozott meg**.

Kérjük, segítsenek megtalálni a hulladékkal tüzelőket ! Ha ilyen jelenséget észlel, amíg nem kapunk a hivataltól más elérhetőséget, jelezze a Kerekdomb Egyesületnél az esetet: **info@kerekdomb.hu**, **Felsővár u. 68., 06 23 331 546**. Első lépésként tájékoztatjuk őket. Ha szükséges, igyekszünk segíteni is nekik (bár a Hulladék Munkacsoport tapasztalatai szerint sok esetben nem anyagi gondok vannak az égetés hátterében). Ha mindez nem vezet eredményre, akkor a jog eszközeit kell igénybe vennünk.

Minden eszközzel el kell érnünk, hogy ne mérgezzék tovább se magukat, családjukat, se a környékükön lakókat a hulladékkal tüzelő emberek! **Egyetlen rákos megbetegedés se forduljon elő Törökbálinton szemétegetés miatt!**

Fernengel András

GYEREKEK A TÖRÖKBÁLINTI FÁKÉRT

Folytatódik egyesületünk és a nemzetközi Plant for the Planet szervezet közös munkája

Egyesületünk és a Plant for the Planet összefogásának eredményeként tavasszal komoly faültetési rendezvénysorozatot szerveztünk a törökbálinti általános iskolákban. 3 helyszínen - a Zimándy Iskola területén, a Bálint Márton Iskola Köztársaság téri és Óvoda utcai intézményeiben - egy-egy egész napos rendezvény keretén belül zajlott a program. Iskolánként 20-30 gyermek vett részt az eseményen, harmadikostól hetedikos korosztályig. Előadásokat hallgattak a klímaváltozás témakörében; beszélgetünk a cselekvési lehetőségeinkről; retorikai felkészítést kaptak, hogy a kortársaiknak és a szülőknek élő szóban tudjanak beszámolni a témáról; valamint csoportos feladatokat oldottak meg. A feladatok egy része a jövőbeni cselekvési tervek összeállításáról szólt, ahol részletesen átbeszéltük velük, milyen lépések, előkészítés, szervezési feladatok és eszközök szükségesek ahhoz, hogy ők maguk is meg tudjanak szervezni egy-egy faültetési akciót. Ezekben a napokon a gyerekekkel elültettünk az előre kijelölt helyeken 12 szép fát.

A tanév végén újra összehívtuk a csapatot, és számba vettük a gyerekekkel, hogy milyen feladatok várnak rájuk, amiben a legfontosabb a nyári locsolás megszervezése és kivitelezése volt. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a gyerekekben tudatosítsuk az utógondozás jelentőségét. Minden elültetett fáért felelősséget vállal a csoport (vagy akár egyén), aki elülteti. De ez egy csodálatos felelősség! Méltán lehetnek büszkéek a gyerekek erre a tevékenységükre, amit mindannyiunkért és bolygónk élővilágáért tesznek. Ahogy a Kerekdomb által elültetett fácskákat is locsoljuk, metsszük, gyomtalanítjuk,

figyelünk rájuk, hogy túléljék a kezdeti kritikus időszakot, erre szoktatjuk a gyerekeket is. A mostani időjárási körülmények között elengedhetetlen, hogy gondjukat viseljük az elültetett fáknak. Szemmel látható volt az idei nyáron is, hogy amelyik fáról nem gondoskodtak az elültetői és nem kapott megfelelő locsolást, néhány hét alatt elkezdett kiszáradni a hőségben. A gyerekekkel beosztottuk a szünidő heteit, párosával locsolták a fiatal fákat. Nagy dicséret illeti az ebben résztvevőket! Az iskolák gondnokságától is kaptunk segítséget, amit ezúton is nagyon köszönünk!

A következő faültetések november végén lesznek. Ezt megelőzően a csapatoknak egy nagyszerűnek ígérkező programot szervezünk: egy családi délutánt, október 18-án 14 órától, amelyre a gyerekekkel együtt a szüleiket és testvéreket is invitáljuk. Egy olyan közös találkozó lesz ez, ahol a 3 csapat együtt vesz részt játékos feladatokban, együtt tervezzük meg a november végi faültetést. A Kerekdomb Egyesület és a Plant for the Planet a háttérből biztosítja a szükséges segítséget, de a főszereplők: szervezők, kivitelezők már maguk a gyerekek lesznek a kezdeti lépésektől az utógondozásig. A szülőket sem csupán szemlélőknek, hanem aktív résztvevőknek hívjuk – ők is segíteni fogják ötleteikkel a szervezés, tervezés sikerét. A novemberi faültetésekhez a gyerekek az iskolájukból társakat is toboroznak majd, akik szívesen kapcsolódnak ehhez a remek folyamathoz.

A gyerekek faültetésére még egy lehetőség nyílik ősszel: makk- és magoncgyűjtést szervezünk az ezekben bővelkedő törökbálinti erdőkben. A következő lépésként elültetjük ezeket a gyerekekkel együtt a megfelelő helyekre. A fenti eseményekről honlapunkon és facebook oldalunkon fogunk hírt adni, érdemes lesz figyelni rá!

Mindemellett természetesen szeretettel várjuk a családok csatlakozását a gyerekekkel együtt az Egyesület által szervezett szokásos késő őszi-téli eleji faültetéseinkre!

Pap Szilvia

Ízelítő egyesületünk őszi és téli programjaiból

- Őszi erdőtakarítás: **október 12. (szombat)**
- Plant for the Planet találkozó: **október 18. (péntek)**
- 24. Kerekdomb futás: **október 20. (vasárnap)**
- Faültetés Törökbálint közterületein: **november folyamán**
- Madáretetés a törökbálinti erdőkben: **decembertől-márciusig**
- Adventi kézműves foglalkozás: **decemberben**

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a www.kerekdomb.hu oldalon.

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Felelős kiadó: Fernengel András, Szerkesztő: dr. Horváth Gyöngyi
E számunk szerzői: Bruder Márton, Czövek Tamás, Fernengel András,
dr. Horváth Gyöngyi, Novák Kitti, Pap Szilvia, dr. Szedlay Gyöngyi.

Készült a Stil Art Bt. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint, Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu